

המשרד לשירותי דת

בס"ד, ו' כסלו תשפ"ד
19 נובמבר 2023

אל : מנכ"ל המשרד לשירותי דת – מר יהודה אבידן
כאן

שלום רב,

**הנדון : חברה קדישא תל אביב – הערכות לקראת העתקת קברים זמניים לקבורה קבועה
ביישובי העוטף מלחמת "חרבות ברזל" – חוות דעת ספק יחיד**

להלן חוות דעתנו בעניין שבנדון כדלקמן :

1. ביום שמחת תורה ה-7/10/23, התבצעה מתקפת טרור רצחנית על מדינת ישראל, כבר במוצאי החג היה ברור שמדינת ישראל נמצאת מול אתגר שלא היה מעולם הכולל כמות חללים בלתי נתפשת.
2. מאז ועד עתה מלווה צוות המשרד את משפחות החללים, מקל על הביורוקרטיה ומטפל בכל בקשה, קטנה כגדולה. בין השאר נדרש המשרד לטיפול בסוגיית קבורת חללי העוטף שמסיבות שונות לא ניתן להביאם לקבורת קבע.
3. נכון לתאריך זה ה-13/11/23 נקברו כ-115 חללים בקבורה זמנית בכל חלקי הארץ בהתאם לרצון המשפחה.
4. חשוב לציין שבמדינת ישראל לא התבצעה קבורה זמנית בהיקפים כאלו ממלחמת יום כיפור.
5. הקבורה הזמנית התבצעה בארון תוך הערכות ליום העתקת הקבר לקבורה הקבועה, כמו כן המשרד פועל להנחת מצבות זמניות על כלל הקברים הזמניים.
6. העתקת הקברים הזמניים לקבורת הקבע מצריכה את ההערכות הבאה :
 - א'. פירוק המצבה הזמנית.
 - ב'. פינוי הפסולת של המצבה הזמנית ויסוד המצבה.
 - ג'. חפירת הקבר, פינוי העפר והוצאת הארון.
 - ד'. שינוע הארון למרכז לוגיסטי של חברת קדישא לטובת בחינת מצב הארון והתאמת הארון (כולל החלפה) לטובת קבורת הקבע.
 - ה'. עטיפת הארון בדגל ישראל והכנתו לקבורת הקבע.
 - ו'. שינוע הארון למקום הקבע לטיפול ע"י חברת הקבורה המקומית.
7. האתגר המרכזי בהעתקת הקברים הינו מצב ארון הקבורה, מכיוון שהקבורה התבצעה בכלל חלקי הארץ (קיבוצים, בתי עלמין עירוניים וכו') ובסוגי קרקע משתנים, לא ניתן יהיה להבטיח שארון הקבורה ישמר וככל הנראה נדרש לעבודה מורכבת של ליקוט עצמות בכל חלקת קבר.

המשרד לשירותי דת

8. הרב של חברת קדישא תל אביב הינו הרב יעקב רוז'ה והוא בעל מומחיות ייחודית בנושא העתקת קברים וליקוט עצמות.
9. מתוך רצון לייצר שליטה מרכזית ומעקב מסודר ורגיש בנושא מורכב זה, הוגדרה חלוקת משימות בין מספר חברות קבורה מצומצמת ובעלות יכולות מקצועיות וניסיון רב בנושא. חברת קדישא ראשלי"צ הייתה אחראית על נושא מרכז הטהרה והשינוע של כלל החללים, על חברת קדישא תל אביב הוטלה משימת קבורת הקבע (תוך כדי המלחמה) ביישובי העוטף של משפחות שבחרו בכך ובנוסף התבקשה חברת קדישא תל אביב להכשיר חלקה חדשה עבור קבורה זמנית ליישובי העוטף ולקבורת אלמונים. בנוסף הייתה אחראית חברת קדישא תל אביב על הטיפול הלוגיסטי בהערכות משפחות העוטף לקיום הלוויות בכל רחבי המדינה.
10. בהמשך לני"ל רואה המשרד חשיבות רבה בהמשכיות הטיפול בכלל חללי העוטף הנדרשים להעתקת הקבר למקום הקבע בגורם מרכזי אחד בעל יכולות לוגיסטיות ומקצועיות רחבות אשר ליווה את התהליך החל מה-7/10/23 ועד למועד זה וביצע את עבודתו ברגישות רבה, ללא דופי ובמתן מענה מלא לכלל הצרכים שעלו ע"י משפחות החללים.
11. לאור כל האמור לעיל, לנוכח הידע, המומחיות והניסיון שקיים בחברת קדישא תל אביב ובשל הנחיצות הרבה לייצר רציפות תפקודית מלאה בטיפול בחללים לצורך השלמת התהליך ומניעת תקלות וטעויות אשר עלולות לפגוע בכבוד המת וברגשות המשפחות – אנו סבורים כי בנסיבות הקיימות ח"ק תל אביב היא גוף הקבורה הנכון היכול לפעול לתת מענה לטיפול בקבורת הקבע של חללי העוטף ועל כן היא בבחינת ספק יחיד לעניין זה.

בכבוד רב,

גל שם טוב

פרויקטור 'חרבות ברזל' מטעם המשרד לשירותי דת